

Sluttrapport

# Bygda dansar i Vest-Agder

Egdedans

August 2011 – juli 2014



Norsk senter for folkemusikk og folkedans



## Innhold

Oppsummering Egdedans .....	<b>3</b>
Faglig fokus .....	3
Utfordringer .....	3
Bygda Dansar prosjektene.....	<b>4</b>
Målsetting og visjon for Bygda dansar-prosjektene .....	4
Pedagogisk og kunstnerisk idé .....	5
Egdedans, Bygda Dansar i Vest-Agder .....	<b>6</b>
Egdedans og samarbeidspartnere .....	6
Faglig arbeid .....	9
Dansemateriale.....	9
Musikkmateriale .....	9
Pedagogisk arbeid og øvrig fagutvikling .....	9
Dokumentasjon.....	10
Rekruttering og skolebesøk .....	10
Helgesamlinger og lokale øvinger .....	12
Andre aktiviteter.....	12
Forestillinger .....	12
«Halling på Kant» .....	13
«Svartefela» .....	13
Kommunikasjon og markedsføring .....	14
Oppslag i media .....	15
Økonomi .....	15

## Oppsummering Egdedans

- ca. 2000 ungdommer har gjennom skolebesøk i økter på 45-90 minutter møtt sin lokale immaterielle kulturarv
- gjennomført 6 helgesamlinger på fylkesnivå
- bidratt til folkedans og –musikk som næring gjennom å engasjer ca 30 pedagoger og instruktører, spellmenn og musikere, koreografer samt unge danseforbilder
- stimulert unge talenter til videre arbeid med folkedans
- økt fokus på pedagogisk metodeutvikling i tradisjonsdans fra Vest-Agder
- revitalisert og økt interessen for tradisjonelle danseformer fra Vest-Agder
- skapt engasjement og PR rundt folkedansen i Vest-Agder
- utviklet to danseforestillinger «Halling på Kant» i 2012 og «Svartefela» i 2014, vist på Kilden Teater og Konserthus og Riksscenen for folkemusikk og folkedans

## Faglig fokus

- individrettet undervisning, mange rollemodeller
- samarbeid mellom amatører og profesjonelle
- nytenkende, analyserende, problemløsende og eksperimentell undervisning
- lagt til rette for økt bruk av lydopptak og annet arkivmateriale fra Vest-Agder

## Utfordringer

- lett å engasjere elever, men vanskelig å rekruttere dem over i fritidsaktivitet, spesielt gutter
- ingen prosjektansatte bosatt i fylket. Dette var med å begrense kontakten med det frivillige folkedansarbeidet
- i utgangspunktet lite ungdom i etablerte folkedansmiljø i fylket



## Bygda Dansar prosjektene

Bygda dansar ([www.bygdadansar.no](http://www.bygdadansar.no)) er et nasjonalt folkedansprosjekt hovedsakelig rettet mot ungdom fra 15 til 19 år. Det er utviklet og eid av Stiftinga for folkemusikk og folkedans (Sff, [www.folkemusikkogfolkedans.no](http://www.folkemusikkogfolkedans.no)). Bygda Dansar er det største faste prosjektet ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og følger intensjonen i UNSECO konvensjonen om immateriell kulturarv: synliggjøring, kompetansestryking og videreføring av folkedans- og folkemusikktradisjonene gjennom uformell opplæring av ungdom. Prosjektet gjennomføres fylkesvis i samarbeid med lokalmiljøet. Lokalmiljøet søker Sff om å få prosjektet lagt til sitt fylke, noe som krever en delfinansiering fra fylkeskommunen. Senteret har det faglige, pedagogiske, kunstneriske og administrative ansvaret for prosjektene. Prosjektmodellen er 100 % prosjektleder med arbeidssted ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og 50 % prosjektmedarbeider med arbeidssted lokalt i fylket. Foruten lønn til prosjektansatte, blir det henført administrativ støtte tilsvarende ca. 15 % stilling. Prosjektansatte samarbeider med lokale ressurspersoner og lokale lag i organisasjonene FolkOrg (Organisasjon for folkemusikk- og folkedans) og Noregs Ungdomslag (NU).

Bygda dansar-prosjektene har total budsjetttramme på 3,3 millioner kroner over en prosjektperiode på 3 år. De blir finansiert gjennom senteret sitt tilskudd fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78) med lokal delfinansiering der fylkeskommunen bidrar med 300.000 kroner (450.000 for prosjekt med oppstart fom. 2014).

### Egdedans i Vest-Agder var det sjette Bygda Dansar prosjektet:

Sogn og Fjordane, Fjordapuls 2001-2004 (pilotprosjekt)

Møre og Romsdal, Snu nordvest 2004-2007

Oppland, Lea de 2007-2010

Buskerud, Danseru 2009-2012

Nord-Trøndelag, Trø te' 2010-2013

Vest-Agder, Egdedans 2011-2014

Hedmark, Lek Østa 2012-2015

Telemark, Tiljetakt 2013-2016

Akershus, Akersarv 2014-2017

Rogaland, 2016-2019

Troms, 2017-2020

### Målsetting og visjon for Bygda dansar-prosjektene

Bygda dansar ønsker å styrke folkedans som kulturarv, kunstnerisk uttrykk og samværsform. Målsettingene er flerdelt: Bl.a. skal prosjektet sikre at landet til en hver tid har gode frilans tradisjonsbærere som kjenner kulturarven vår og kan delta i dansekunstproduksjoner. I samarbeid med fagmiljøet ved senteret utvikles kontinuerlig ideer og teknikker for formidling, undervisning og presentasjon av samværsdans og scenisk dans på tradisjonsdansens premisser. Det er et mål å stimulere til dans som sosial aktivitet og næring i regionen. Prosjektet bidrar med fagdager til dansemiljøet i regionen. Danseforbilder, musikere, med-instruktører og andre medhjelpere søkes primært lokalt.

## Lokalt ønsker Bygda dansar:

- Å rekruttere og lære opp en gruppe unge dansere innenfor en lokal eller regional dansetradisjon til et godt teknisk og kunstnerisk nivå.
- Å rekruttere noen få toppdansere, innenfor denne tradisjonen, som vil satse på dansen som del av et yrke enten som frilansdansere eller pedagoger
- Å gi ungdom, særlig i bygde-Norge, et tilbud om å arbeide med dans på et høyt nivå.
- Å hjelpe fram dans som tilleggsnæring, ikke minst i bygdemiljø.
- Å gi regionen erfaring i arbeidet med kunstneriske og sceniske uttrykk på et godt nivå.
- Å styrke fagkompetansen for dans i lokalmiljøet, regionen.
- Å inspirere og styrke det vanlige, frivillige folkedansarbeidet.
- Å styrke den lokale/regionale folkemusikken blant annet ved å knytte den sterkere til dansen som den alltid har hørt sammen med.

## Pedagogisk og kunstnerisk idé

Bygda dansar formidler lokal norsk folkedans for ungdom i ungdomsskolen og i den videregående skolen. Dette resulterer i et spesialisert opplærings- og talentutviklingsprogram for en ungdomsgruppe i eller utenom skoletiden. Gjennom individuell opplæring og praktisk øving utvikles skreddersydde metoder for undervisning i folkedans, og hver enkelt deltaker gis best mulig dansefaglig utbytte. Der det lar seg gjøre, vil prosjektet knytte til seg eldre tradisjonsbærere fra fylket for å gi ungdommen større perspektiv på, og kunnskap om egen dans. Målsettingen er både å utvikle et lokalt ensemble som kan føre videre folkedansen i fylket, men også å stimulere talenter til å arbeide videre med dansen sin. Det produseres to danseforestillinger i prosjektet med scenisk bruk av de lokale folkedansene. Den siste av forestillingene, som avslutter det treårige prosjektet, knytter til seg en profesjonell koreograf og regissør på nordisk nivå, og blir vist på scener lokalt og nasjonalt.

Den pedagogiske metoden tar utgangspunkt i individrettet metodikk der fokuset ligger på å øke danseferdigheten hos hver enkelt. Gjennom arbeid med få danser får deltakeren større dybde i kunnskapen sin. Undervisninga har romslige og aksepterende holdninger til personlig stil, og oppmuntrer til personlig uttrykk. Gjennom herming og praktisk øving skal deltakeren erfare kunnskapen i egen kropp og knytte den immaterielle kulturarven sterkere til seg selv. Særlige talenter vil få spesiell oppfølging. Musikken er en integrert del av folkedansen og prosjektet bruker spellmenn i all undervisning og i de sceniske forestillingene.

Det pedagogiske arbeidet tar sikte på å inspirere og utvikle lokale dansere og folkedanspedagoger, samt inspirere og hjelpe lærere i skolen til å benytte lokal folkedans i undervisninga. Dette skjer ved at folkedansutøverne blir medarbeidere i prosjektet, og at lærere i skolen får tips og veiledning gjennom eksempler som blir benyttet.

Det kunstneriske arbeidet består bl.a. i å benytte den lokale folkedansen i nye kontekster gjennom ulike presentasjonsformer, og gjennom omarbeiding og utvikling av koreografier. I den kunstneriske prosessen samarbeider prosjektet med lokale og internasjonale profesjonelle ressurspersoner og institusjoner. Der det er grunnlag for det, vil prosjektet knytte til seg ungdom med bakgrunn fra andre kulturer og inkludere deres folkedans i undervisning og forestilling.

## Egdedans, Bygda Dansar i Vest-Agder

### Egdedans og samarbeidspartnere

Etter søknad om Bygda Dansar fra Vest-Agder Ungdomslag ved Liv Arvidsson og Tor Steinar Fromreide ble prosjektet til-  
delt fylket med oppstart august 2011 og ble avsluttet juli 2014. Prosjektnavnet Egdedans spiller på det gamle navnet på  
Agder – og at man er på kanten av noe. Prosjektansvarlig ved Sff var direktør Egil Bakka inntil pensjonering høsten 2013  
da Marit Stranden overtok stillingen. Fra høsten 2012 var Gro Marie Svidal prosjektkoordinator for de tre Bygda dansar  
prosjektene med faglig ansvar for opplæring, koordinering og oppfølging.

Vegar Vårdal var prosjektleder i 50 % stilling og Agnar Olsen var prosjektmedarbeider i 45 % stilling, som ble økt til 90  
% fra mai 2013. I mars 2013 overtok Linnea Helmersson som prosjektleder i 100 % stilling. I tillegg til prosjektledelsen  
har ansatte på Sff bidratt til det faglige arbeidet: Ivar Mogstad, Sjur Viken, Torill Steinjord, Inga Myhr, Gro Marie Svidal,  
Siri Mæland, Egil Bakka og Marit Stranden. Det er jevnlig erfaringsoverføring og metodikkutvikling blant Bygda Dansar  
ansatte. I prosjektperioden til Egdedans har disse bidratt i det faglige nettverket: Martin Myhr, Gro Marie Svidal, Ina  
Marie Cyrus, Ingvild Blæsterdalen, Thomas Nilssen, Margrete Nordmoen, Inga Myhr, Ingrid Andersen Heieren og Bjørnar  
Blaavarp Heimdal.

Prosjektet hadde lokalt samarbeid i forbindelse med skoleturneer, helgesamlinger og arbeidet fram mot forestillinger.  
Vest-Agder ungdomslag v/ bl.a. Borghild Løver og Tor Steinar Fromreide var viktige samarbeidspartnere. Brit Versland  
delte viktig informasjon om Springedans fra Fjotland og deltok som instruktør på en fagsamling. Mot slutten av prosjek-  
tet var Olaf Moen fra Kristiansand en viktig instruktør. Paul Sveinall bidro med lån av Svartfela, historisk informasjon om  
fela og innspill til musikken i forestillinga.

#### Instruktører:

Olaf Moen  
Brit Versland  
Mathilde Øverland  
Inga Myhr  
Torill Steinjord  
Kirsti Thoresen  
Anders Aasberg  
Ulf-Arne Johannessen  
Silje Onstad Hålien

#### Danseforbilder:

Nils Jarle Nesbakken Oma  
Vetle Springgaard  
Nina Byttingsmyr  
Runhild Heggem

#### Musikere:

Marius Monrad  
Nina Byttingsmyr  
Gard Nergaard  
Ingrid Stuhaug  
Rikke van Ommeren  
Laura Ellestad  
Dag Ellefsen  
Geir Vårdal  
Kirsten Bråten Berg  
Daniel Sandén-Warg  
Ulf-Arne Joahnnesen  
Knut Egil Kristiansen  
Vegar Vårdal  
Erlend Viken  
Margit Myhr  
Jens Linell

To lokale voksne dansere, Roald Kragh og Arild Mulstad Syvertsen, ble med i arbeidet mot sluttforestillingen hvor de hadde roller som skuespillere. Prosjektet takker Eva Fischer Hansen, Torbjørn Vik og Malin Tjomsland for hjelp med helgesamlinger.

Egdedans samarbeidet med Vest-Agder fylkeskommune v/Anne Tone Hageland. Mange av skoleturneene var samarbeid med Den Kulturelle Skolesekken (DKS) der nettsiden vaf.ksys.no ble brukt for å formidle turneer til skoler.

Fylkeskommunen har også støttet Egdedans ved å sørge for skoleundervisning i folkemusikk og folkedanser med prosjektleder Vegar Vårdal i samarbeid med Ulf-Arne Johannessen, i tillegg til prosjektets egne turneer.

Egdedans hadde et tettere samarbeid med noen utvalgte nøkkelskoler, Vågsbygd vgs, Lyngdal vgs og Byremo vgs.

Særlig Danselinjen på Vågsbygd videregående skole v/ danselærer Reidar Sjøset var en god og viktig samarbeidspartner gjennom hele prosjektet. Skolen la godt til rette for undervisning med Egdedans og bidro til at ungdommer fra skolen ble med i prosjektet. Reidar Sjøset bidro med koreografi til midtforestillingen. Elevene ved danselinjen, der ingen hadde bakgrunn fra folkedans, fikk lære folkedans og utfordret metodikken til prosjektet da de allerede var erfarne dansere men nybegynnere i tradisjonsdans.

Nordsjøfestivalen v/ Knut Egil Kristiansen har også vært en samarbeidspartner. Det ble samarbeidet med Agder folkemusikkarkiv v/ Harald Knutsen om dokumentering av sluttforestillingen i Kilden i Kristiansand og opptakene ivaretas både lokalt og ved Sff.

Hoveddelen av dansefaglig arbeid ble utført av de prosjektansatte. I tillegg engasjerte Bygda dansar instruktører og musikere til fagarbeid med og instruksjon i dans og musikk til skolebesøk og helgesamlinger. Prosjektet knytter også til seg dyktige unge dansere like over alderen til målgruppa som danseforbilder. Egdedans knyttet til seg erfarne instruktører og musikere fra både Vest-Agder og andre deler av landet. Å bruke instruktører med forskjellige kvaliteter og kompetanser er viktig for å få bredde i undervisningen på et godt faglig nivå. Lokalt bidro Olaf Moen til prosjektet som instruktør på skoleundervisning og lokale øvinger i Kristiansand. Han bidro også med lokalt vokalmateriale til sluttforestillingen. Innleide instruktører og musikere fra andre fylker lærte seg det lokale materialet som ble brukt i Egdedans, så de har fått innsikt i Vest-Agder sin spennende kulturarv.

Egdedans hadde kunnskapsutveksling med det lokale folkedansmiljøet og lokale instruktører ble brukt i prosjektet, både på helgesamlinger og lokale øvinger. I 2013 ble en fagdag arrangert på Vigelandsstuen med presentasjon av prosjektet, diskusjon om metodikk og praktisk gjennomgang av springedans fra Fjotland ved Brit Versland. Gard Nergaard spilte til instruksjonen.

I forbindelse med at Bygda dansar skulle starte opp i Vest-Agder ble NTNU-kurset Norsk folkelig dans lagt til Kristiansand i 2011-2012. Prosjektleder Vegar Vårdal var hovedlærer. Kurset hadde deltakere som var viktige resurspersoner for Egdedans. Noen av deltakerne har etter kurset hatt folkedansundervisning i skoler i fylket.





## Faglig arbeid

Egdedans benyttet tradisjonelle danser fra Vest-Agder som utgangspunkt for det dansefaglige arbeidet.

Tradisjonsarkivet ved senteret ble brukt sammen med publisert og upublisert dansemateriale, ressurspersoner og lokale kilder.

## Dansemateriale

Vest-Agder har mye dansemateriale som er dokumentert på film og skrevet ned. Noe er aktivt i bruk i lokallagene i dag. Repertoaret til prosjektet var både fra det felles norske repertoaret og lokale danser og inkluderte lokalt materiale som har vært lite i bruk.

Kilder til dansematerialet ble hentet fra boka "Dansetradisjonar frå Vest-Agder", av Egil Bakka, Brit Seland / (Versland) og Dag Vårdal (utgitt av Vest-Agder Ungdomslag i 1990), som er basert på feltarbeid i fylket som ivaretas ved arkivet ved senteret. Brit Versland deltok i arbeidet med å dokumentere dansetradisjonen i fylket, rekonstruere springedansen fra Fjotland og holder jevnlig kurs i denne. De prosjektansatte lærte dansen direkte av henne.

Under rekrutteringsfasen første året var det fokus på danser som slinkompas med kross, halling og lettisk polka.

Prosjektet ønsket å fenge ungdommene, og bruke både kjent og ukjent materiale. Det andre året ble repertoaret utvidet med flere danser fra det norske repertoaret som reinlender og hoppvals. I tillegg var det stort fokus på parhalling fra Sirdal. Hallingen ble det gjennomgående elementet i midtforestillingen "Halling på Kant". Det ble også brukt sangleker som «Sju vakre jenter i en ring» og «Håvard Hedde», springpolka og grunnsteg fra den lokale springedansen. Høsten 2013 ble springedansen og reinlender fra Hidra tatt med i skolebesøkene. I tillegg ble det undervist i forskjellige polka-varianter, ril og halling.

Til sluttforestillingen ble det gjort et utvalg av lokale danseformer for Vest-Agder, i tillegg til danser fra det felles norske repertoaret. Utvalget ble også vurdert i forhold til forkunnskapene hos deltagerne i prosjektet. Dansene som ble brukt i sluttforestillingen var: springedans fra Fjotland, halling, reinlendervariant fra Hidra, vals, marsj, slinkompas og tritur fra Holum samt sangleker. Koreografene og prosjektledelsen jobbet tett med å tilpasse dansemateriale til de enkelte deltakeres nivå samt videreutvikle deltakernes dans. Mye av dansetreningen i siste del av prosjektet ble rettet mot scenisk arbeid, med fokus på også å utvikle generell dansekompetanse.

## Musikkmateriale

I arbeidet med de lokale danseformene benyttet prosjektet lokale slåtter og slåtteformer og prioriterte lokale musikere. Mye materiale ble hentet fra senteret sitt arkiv, og lydopptak fra arkivet med materiale fra Vest-Agder ble digitalisert.

I forbindelse med sluttforestillingen besøkte musikalsk ansvarlig Erlend Viken arkivet ved senteret i Trondheim og fant, med hjelp av amanuensis i folkemusikk Ivar Mogstad og prosjektledelsen, fram slåtter å bruke i forestillingen. Kvedar og folkemusiker Olaf Moen har bidratt med et utvalg vokalt materiale fra fylket som ble brukt på skolebesøk og noe av det ble også brukt i sluttforestillingen. Lokalhistoriker Paul Sveinall har også bidratt med musikk til forestillingen.

## Pedagogisk arbeid og øvrig fagutvikling

En viktig del av det faglige arbeidet er instruksjonsmetodikk. Metoder for å formidle dansen til målgruppa blir videreført fra tidligere Bygda dansar-prosjekt og blir i hvert enkelt prosjekt utviklet og tilpasset deltakerne. Ny metodikk har også blitt utviklet i forhold til å formidle de enkelte lokale dansene. Egdedans har knyttet til seg erfarne instruktører og musikere fra både Vest-Agder og andre deler av landet. Å bruke instruktører med forskjellige kvaliteter og kompetanser er viktig for å få bredde i undervisningen på et godt faglig nivå.

Prosjektleder Linnea Heltersson og prosjektmedarbeider Agnar Olsen tok begge universitetsemner i folkedansmetodikk i prosjektperioden og utviklet metodikk tilpasset Egedans sitt tradisjonsmateriale og målgruppe som del av emnene.

Agnar Olsen og Vegar Vårdal deltok som dansere i det kunstneriske utviklingsprosjektet «Performer-audience interaction» som forsket på hvordan man kan bryte ned barrierene mellom danser og publikum i en forestilling. Resultatet av prosjektet ble 2 forestillinger av «Together», Interaktiv danseforestilling med koreograf Sigurd Johan Heide, lysdesigner Nils Christian Borberg Dance ACTions 2013 - Traditions and Transformations; Trondheim, 10. juni 2013. Metodene basert på lek for å ufarliggjøre dansen ble inkludert i både undervisningsmetoder og koreografiske øvelser mot sluttforestillingen.

Linnea Helmersson initierte et forskningsprosjekt om tradering av dans og holdninger til dans i Vest-Agder siste prosjektåret. Hun gjorde bl a intervjuer med utøvere som aktivt viderefører tradisjonen fra Vest-Agder idag. Hun presenterte dette i ett innlegg på International Council for Traditional Music sitt symposium juli 2014 «Dance as sin or a joy: on the influence of religion on safeguarding of traditional dances» (28th Symposium ICTM Study Group on Ethnochoreology. Korčula, Croatia). Forskningsprosjekt fortsetter i 2015.

## Dokumentasjon

Det faglige utviklingsarbeidet dokumenteres og lagres i arkivet ved Sff. Det inkluderer foto og filming av utprøving av det dansefaglige arbeidet, utvikling og utprøving av metodikk (både fagdager for Bygda Dansar personalet og helgesamling), utprøving av koreografi og filming av forestillingene. Undervisningsopplegg og statistikk dokumenteres i interne rapporter.

## Rekruttering og skolebesøk

Det er en målsetting for Bygda dansar å nå ut til så mange ungdommer som mulig. Gjennom skolebesøk og i møte med lærere og elever introduseres dansen for nye mottakere og synliggjør den lokale folkedansen som en ressurs for skolen. For skoleturneer stod opplevelse og mestring i fokus. Det ble ikke vektlagt danse kvalitet. Skoler var en viktig arena for å rekruttere ungdommer inn i prosjektet. Rekrutteringen skjer hovedsakelig i første og andre prosjektår, men i Egdedans ble det også gjennomført skoleturneer i tredje år for å få flere deltakere til prosjektet. Mange av skoleturneene ble organisert i samarbeid med Den kulturelle skolesekken (DKS) i Vest-Agder fylkeskommune.

Prosjektleder og prosjektmedarbeider var, sammen med innleide instruktører og spellemenn, ute i de fleste videregående skoler i fylket og underviste i både lokale danser og danser fra det felles norske repertoaret. Egdedans ble stort sett godt tatt imot av både lærere og elever på skolene. Det ble satt pris på å få møte den lokale dansetradisjonen og dessuten oppleve folkemusikk live. Å danse til levende tradisjonsmusikk var noe som særlig slo an blant elever i danseklasser. I siste prosjektår ble det satset ekstra på noen utvalgte skoler der interessen var stor, med et opplegg med to økter med samme gruppe. På den måten kunne det lages ett opplegg med mer bredde og dybde, samtidig som elevene fikk bedre anledning til å bli kjent med prosjektet.

De videregående skolene som ble besøkt var Vågsbygd, Lyngdal, KVS Lyngdal, Kvinesdal, Byremo, Tangen (Kristiansand), KKG (Kristiansand), Mandal, Eilert Sundt (Farsund), Mandal og Flekkefjord, Kvadraturen (Kristiansand), og Vennesla musikkgymsnas. I tillegg ble også ungdomskolene i Farsund, Lista, Lyngdal og Flekkefjord besøkt. Flere av skolene fikk besøk flere ganger. Vågsbygd vgs var under hele prosjektperioden en viktig samarbeidspartner og viste et stort engasjement. Skolen la godt til rette for undervisning med Egdedans og bidro til at ungdommer fra skolen ble med i prosjektet. Prosjektet nådde totalt ut til ca. 2000 ungdommer og deres lærere gjennom skolebesøk i økter på 45-90 minutter. Dette har synliggjort den lokale kulturarven for mange. Erfaringen er at det er lett å engasjere elevene, men vanskelig å konkurrere som nytt fritidstilbud.



## Helgesamlinger og lokale øvinger

Helgesamlinger er møteplasser i prosjektene, hvor deltakerne kommer sammen fra hele fylket. Det er en arena der de får nye erfaringer, knytter verdifulle kontakter og henter motivasjon og inspirasjon fra hverandre. Under helgesamlingene undervises det i det lokale dansematerialet, og det er her danserepertoaret og danseferdighetene utvides og utvikles. På helgesamlingene er det alltid med levende musikere og dyktige instruktører med forskjellig kompetanse. Helgesamling i Egdedans hadde mye danseundervisning, men var også en sosial møteplass med aktiviteter som f.eks. lek, dans, brettspill og film.

## Følgende samlinger ble gjennomført:

7. og 8. des. 2012. BUL- salen, Kristiansand

18 til 20. okt 2013. Vigelandstua, Vigeland, Lindesnes kommune.

17. til 19. jan 2014. Krossen skole, Kristiansand.

14. til 16. febr. 2014. Høgtun Kultursenter, Øyslebø, Marnardal kommune

23. til 25. april 2014: Samsen Kulturhus, Kristiansand

3. mai 2014: Oslo, Riksscenen, forestillingsdag med øving

Det ble i tillegg gjennomført lokale øvinger mot sluttforestillingene.

## Andre aktiviteter

En viktig suksessfaktor for å fortsette å danse etter endt prosjektperiode er å introduseres for miljøet generelt og oppdage at det er flere ungdommer som danser rundt om i Norge. Det var derfor tilbud om å delta på fellesarrangementer for alle de tre Bygda Dansar prosjektene:

08. til 10. nov. 2013: HilmarUng, Steinkjer, Hilmarfestivalen. Seks ungdommer deltok fra Egdedans på dansekurset for ungdom i tillegg til konsert, teaterforestilling og dansegalla på Hilmarfestivalen.

30. mai-1.juni 2014: Felles helgesamling for alle Bygda dansar-prosjektene under Folkemusikkveka på Ål, der det var kurs i hallingspringar på dagtid og sosial dans om kvelden. Her fikk alle se 1814-forestillingen «Kong Nor». To ungdommer deltok fra Egdedans.

## Forestillinger

Bygda Dansar har som mål å utvikle folkedans for scenisk bruk, og arbeider målrettet med tilrettelegging og utvikling av scenedans som bygger på folkedansen sin estetikk og teknikk. I Egdedans gikk det sceniske arbeidet hånd i hånd med den faglige fordypningen i de lokale dansene, og prosjektet laget to forestillinger. Egdedans medvirket også på flere andre arrangementer:

11.01.2012 Åpning av Kilden teater- og konserthus i Kristiansand, Innslag under konserten Folkelig Kraft.

En helt fullsatt sal fikk se norsk folkelig dans fra Vest-Agder på sitt beste. Elever fra Vågsbygd vgs var med, og Silje Onstad Hålien var dansesolist. Musikken var ved Vegar Vårdal, Knut Egil Kristiansen og Daniel Sandén-Warg.

06.03. 2012 Opptreden for kulturkomiteen i Vest-Agder ved elever fra Lyngdal vgs

31.08.2012 Innslag under Eilert Sundt-kvelden under Nordsjøfestivalen i Farsund.

## «Halling på Kant»

Midtforestillingen «Halling på Kant» ble vist 8. desember 2012 på Kilden kulturhus i Kristiansand. Forestillingen var koreografert av prosjektleder Vegar Vårdal. I tillegg hadde Ulf-Arne Johannessen, og Reidar Sjøset laget hver sin koreografi til forestillingen. Forestillingen ble åpnet av Fylkesordføreren i Vest-Agder, Terje Damman. Det var 12 dansere med. Ti danserne var fra Vågsbygd vgs, Vg2-Dans som var nybegynnere på folkedans, i tillegg til to ungdommer som danset i det lokale folkedansmiljøet fra før. Nina Byttingsmyr og Malin-Elise Tjomsland. Musikere var Kirsten Bråten Berg (sang, harpeleik og programleder), Daniel Sandén-Warg (fele, munnharpe og gitar), prosjektleder Vegar Vårdal (feler), Ulf-Arne Johannessen (torader og harpeleik) og Knut Egil Kristiansen (perkusjon). Rekvisitter ble lånt fra Kilden, kostymer var utlånt fra Vest-Agder ungdomslag i tillegg til private klær.

## «Svartefela»

Høsten 2013 startet arbeidet med sluttforestillingen. Egdedans engasjerte Jimmy Meurling som hovedansvarlig for regi og scene, og Torill Steinjord som koreograf, hovedansvar for dans.

Jimmy Meurling har en lang rekke produksjoner bak seg som koreograf og regissør. Han har jobbet med mange produksjoner der folkedansen har vært sentral, blant annet «Liti Kersti», sluttforestillingen til Bygda dansar i Buskerud i 2012. Torill Steinjord er utdannet utøvende folkedanser fra NTNU Trondheim. Hun jobber som frilansdanser og som fagkonsulent i dans ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans.

Musikalsk ansvarlig for forestillingen var Erlend Viken (feler og sang) som er utdannet på Norges Musikkhøgskole og jobber som frilansmusiker. Han har vært med på mange spennende prosjekter i inn- og utland og spiller i flere grupper, har blitt nominert til spellemannspris og vant Folkelarmprisen i 2009. Andre musikere var Margit Myhr (sang, langeleik, hardingfele, lyre) og Jens Linell (trommer, tamburin, synt). Begge er profesjonelle frilansmusikere med stor erfaring av mange forskjellige prosjekt.

Forestillingen baserte seg på historier rundt en mystisk svart fele i Vest-Agder – en sagnomsust fele som nylig ble restaurert. Temaet skapte gode forutsetninger for å lage en forestilling med mye drama og hele skalaen av følelser. Det forekom ingen replikker men historien ble fortalt gjennom dans, musikk, rytme og mimikk. Forestillingen var basert på det lokalt danse- og musikkmateriale, i tillegg til noen nykomponerte slåtter av Viken. Det tette samarbeidet mellom regissør, koreograf, musikere og ungdommer ga et godt samspill mellom musikk og dans og ga trygge ungdommer på scenen.

Danserne i forestillingen var: Nils Jarle Oma, Maria Fauske, Vetle Springgard, Ingrid Albert, Isabel Elida Larsen, Frida Steinkopf, Oddbjørn Oma, Nikolaj Fischer Hansen, Nina Byttingsmyr og Eirin Stave Samuelson. I tillegg var to voksne lokale folkedansere med: Roald Kragh og Arild Mulstad Syvertsen. Musikerne Erlend Viken og Margit Myhr bidro også i enkelte scener.

Kostymeansvarlig for Svartefela var Birgitte Norsen. Hun har sin utdannelse i Fashion Design fra Columbia College Chicago (2011), og jobber som klesdesigner og kostymemaker. Prosjektmedarbeider Agnar Olsen hjalp også til med kostymer.

## Forestillingen ble vist på to scener:

25. april 2014 Kilden teater- og konserthus, 116 tilskuere. Forestillingen ble åpnet av Fylkeskultursjef i Vest-Agder, Anne-Tone Hageland.

3. mai Riksscenen Oslo, 84 tilskuere. Forestillingen ble åpnet av direktør i Marit Stranden, Stiftinga for folkemusikk og folkedans.

Forestillingen fikk mye ros fra publikum, både i Vest-Agder og i Oslo. Den solide innsatsen til ungdommene imponerte alle fra fylkeskultursjefer til representanter for folkedans- og folkemusikkorganisasjonene. Ungdommene var svært fornøyde med opplegget til prosjektet og forestillingsarbeidet. Det jobbes mot å få forestillingen til USA da den egner seg godt internasjonalt ved å fortelle en historie uten tale.

## Kommunikasjon og markedsføring

Prosjektet ble markedsført via flyers og plakater, Facebook og nettsidene til Bygda dansar. Det ble også brukt film fra tidligere prosjekt som smakebiter. E-post, Facebook, telefon og sms ble brukt for å kommunisere med ungdommene. Det ble sendt ut informasjon om gangen i prosjektet og forestillinger til folkedansmiljøet i Vest-Agder. I tillegg bidro Vest-Agder ungdomslag v/Borghild Løver med å sende ut informasjon til sine kontakter.

Pressemeldinger ble sendt til media i forbindelse med skoleturneer, helgesamlinger og forestillinger.

Opptak av sluttforestillingen ble en viktig del av promoteringsfilmen for Bygda Dansar som vil brukes i videre rekrutterings og informasjonsarbeid: <https://www.youtube.com/watch?v=7Yhj012l-0Q>



## Oppslag i media

26.10.11 Vest-Agder-elevar lærer tradisjonsdans, Nynorsk Pressekontor

28.10.11: Elevar lærar tradisjonsdans, Nationen

12.01.12: Folkemusikk og dans i stort format, Fædrelandsvennen

12.01.12: Fedrelandsvennen med forestillingen «Folkelig kraft». Egdedans-ungdommer var med å danset halling.

12.10.13: helside i nettavisen (www.lister24.no) «Lager danseforestilling»

19.01.14: Lindesnes avis, «Skal danse Svartefela» (helgesamling Krossen skole)

23.04.14: Søgne og Songdalen Budstikke: «Klart for forestillingen om Svartefela»

25.04.14: helside i nettavisen www.lister24.no «Klar for Kilden - og Riksscenen».

25.04.14: nrk.no/sorlandet. Videoklipp fra øving til forestilling.

25.04.14: innslag på distriktsnyhetene på NRK-TV. K I. 1855.

20.06.14: «Den fæle fela», anmeldelse i Bladet Folkemusikk, [http://www.folkemusikk.](http://www.folkemusikk.no/%E2%80%A8egdedans-svartefela/)

[no/%E2%80%A8egdedans-svartefela/](http://www.folkemusikk.no/%E2%80%A8egdedans-svartefela/)

## Økonomi

Bygda dansar-prosjektene blir hovedsakelig finansiert gjennom Sff sitt tilskudd fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78). Det totale budsjettet for Egdedans var på 3,3 millioner kroner over prosjektperioden på 3 år. Av dette bidro Vest-Agder fylkeskommune med 300.000 kroner. Prosjektmodellen er 100 % prosjektleder med arbeidssted ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans og 50 % prosjektmedarbeider med arbeidssted lokalt i fylket. Foruten lønn til prosjektansatte, blir det henført administrativ støtte tilsvarende ca. 15 % stilling. Prosjektet hadde ikke uventede utgifter, med resultatet ga overforbruk på kr. 209.099,-, som ble dekket av Norsk senter for folkemusikk og folkedans. Overforbruket skyldtes hovedsakelig en bevisst økt bemanning i siste perioden av prosjektet. Det ble også nødvendig med høyere reiseutgifter da ingen prosjektansatte var bosatt i fylket. Prosjektmodellen tåler lite avvik før forbruket går ut over rammen som er satt for prosjektet.

Prosjektregnskap for Bygda Dansar Vest-Agder per 31.12.2014:

### Egdedans - Bygda dansar i Vest-Agder

	2011	2012	2013	2014	Sum siden oppstart
<b>Inntekter</b>					
Kulturdepartementet	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 000 000
Fylkeskommune	50 000	100 000	100 000	50 000	300 000
Andre inntekter		0	26 144	25 305	51 449
<b>Sum driftsinntekter</b>	<b>550 000</b>	<b>1 100 000</b>	<b>1 126 144</b>	<b>575 305</b>	<b>3 351 449</b>
<b>Utgifter</b>					
Lønnskostnad	264 230	522 411	1 012 250	615 813	2 414 704
Andre driftskostnader	92 019	232 232	377 926	443 667	1 145 844
<b>Sum driftsutgifter</b>	<b>356 249</b>	<b>754 643</b>	<b>1 390 176</b>	<b>1 059 480</b>	<b>3 560 548</b>
<b>Driftsresultat</b>	<b>193 751</b>	<b>345 357</b>	<b>-264 032</b>	<b>-484 175</b>	<b>-209 099</b>
<b>Finansielle poster</b>					
Renteinntekter				0	0
Rentekostnader			4	0	4
<b>Finansresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-4</b>	<b>0</b>	<b>-4</b>
<b>Resultat</b>	<b>193 751</b>	<b>345 357</b>	<b>-264 036</b>	<b>-484 175</b>	<b>-209 103</b>



VEST-AGDER  
FYLKESKOMMUNE

